

ner repetides vegades (veg. Loreto Busquet, *Aportació lèxica de Josep Carner*, Bna. 1977, p. 358). —³ Fabra en la seva gramàtica de 1912 i en el seu diccionari assigna a *olor* sols el gènere femení; d'altra banda, *DAG*, duu el dim. *olorèt* al costat d'*oloreta*. —⁴ Giner i Marc en els seus comentaris a EValor (1955) indicava que hom usa a València *oldre* com a intr. 'fer olor', referint-se generalment a 'bona olor' i *olorar* com a tr.; MGadea (d'Alcoi) usa *oldre* com a tr. també: «és curiosa y li agrada *òldreu* (=oldre-ho), vóre-u y saber-o tot» (*Terra del Xè I*, 75); i Garcia Girona dóna del Maestrat *oldre* en el sentit de 'ensumar'. —⁵ Allí apareix escrit *adorar*, però deu ser un lapsus gràfic; però cf. també l'ex. citat del *Brev. d'Amor* (supra, s. v. *oldre*). —⁶ Ja se'n troba un ex. en el *Spill*, 10017, en l'ed. de R. Chabàs («Per l'emblanquir / Perden lo oyr, / E l'olorar / Per l'ençofrar»), però caldria comprovar si no és una esmena de l'editor, puix que a l'ed. de Miquel i Planas (Barcelona 1929-1950) hom llegeix *odorar*. —⁷ Aquest dicc. duu: «olorar, rebent olor: olfacto», però a més en el sentit intransitiu de «olorar, llençar de si olor: oleo», que, com indica *AlcM*, és insòlit en català i es deu evidentment a una reproducció maquina dels usos de l'article *oler* de l'original castellà. —⁸ Una variant vulgar *aulorar*, al costat d'*aulor* (supra), és ben estesa; JCoromines va sentir-la en el significat de 'flairar (el gos)' a Farrera i Tavascan (Alt Pallars), 1933, 1934.

Olorotge, V. *rellotge* Olrà, V. *oldà* Oltra, *oltrajar* etc., V. *ultra*

+*Oltrejar*: La forma *holtrayat* que apareix en Reixac («m'avèts *holtrayat* que vostre cos no rëba altra vianda»), *Questa*, 123.19, és participi passat d'*oltrejar*, variant d'*autrejar* 'atorgar' (AUCTORIZARE), que fou usat com a occitanisme en alguns textos del període arcaic; veg. *ATORGAR*.

Olya, V. *volva* Olzà, V. *oldà* Olzina, V. *alzina*

OM, antigament *olm* (que encara continua en alguns punts, sobretot en la forma *orm*) del ll. ŪLMUS id. □ 1.ª doc.: *olm* en doc. 1150 (RBiblC IV, 15), 1371, JMarc 1642; c. 1385, Eiximenis, *Regim.*, 29.9; c. 1398, Ll. d'Aversó 1528, 1; c. 1460, *Spill*, 6168; *om* en Ausiàs Marc cvi, 478; doc. de 1466 de Val., i nom de família *Omedes* en doc. de 1454 de Barcelona (*DAG*).¹

En l'altudít poema d'Ausiàs Marc, aquest poeta fa un joc de paraules entre *om*, arbre, i *om* (=home): «l'om que n'és menys (=de virtut), és arbre menys de fruit; / *homs* en bell ort són los hòmens». Això amb els exs. de 1454 i 1466 prova que *om* devia córrer en el llenguatge parlat des de feia cert temps, potser ja des de les primeries de 1400, però *olm* tot i estar en constant retrocès d'aquell període ençà va resistir bastant de temps. És la forma que donen els primers lexicògrafs: 1507 Busa-Nebr., i *TbPu*. (1575): «*Olm*: Ulmus» (p. 53); d'altra banda, *om* figura en un text

de 1568 de Barcelona (*DAG*), en Agustí, *Secrets d'Agr.* (1617), p. 76, i és considerat la forma normal per *DTo*. 1647 («*Om* o *olm*: Ulmus») i per Lacav. 1696;² el mall. Figuera (1840) dóna només *om*. En el País Val. *olm* sembla haver resistit més, car per bé que CRos (1764) inclou sols *om*, evidentment reflectint la pronúncia de la capital, Sanelo, que era de Xàtiva, duu a més *olm* (f° 110r,b, 109v,a, ed. Gulsoy, pp. 171, 172), i Escrig, de Llíria, remet d'*om* a *olm*, donant a entendre que considerava aquest més usual, i MGadea, de la Comarca d'Alcoi, usa *olm* en la seva obra folklòrica: «penjaren [les campanes] en los símals del abre u *olm negre* que hi ha davant» (*Terra del Xè I*, 38); el *Vocab. de la Flora Val.* (1932) inclou *olm* i *om* (*ACCV* v, 148). De temps més recent tenim l'informe de JGiner Marc (1956), que reporta *om* de la capital, *olm* de Bocairent (Vall d'Alb.) i *orm* de Font de la Figuera (Vall de Mont.). JCoromines 1963 va registrar *elz olms* com a nom d'un mas a Bocairent, i a més *la Plaça delz olmeis* i *koñal delz orms*; a Almussafes (Rib. Xúq.) *Placeta de l'Olm*, a Canyada de Biar *orm*, i a Banyeres (poble a prop) *ex olms*, nom d'una casa; a Benilloba *orm* i *ormet* (allí li van dir que a *la Plaça de l'Ormet* hi havia hagut un *orm*);³ a Muro (Alcoi) *Font de l'Orm* i *Barranc de l'Orm*, a Centaina *Fonteta de l'Orm*, i a Agullent (Vall d'Alb.) *la Foia de l'Orm*; d'altra banda *om* a Alcanalí (Com. de Dénia). Tot això a la zona sud i sud-oest, però també va anotar *olm* i *orm* a Morvedre prop de la capital (1962).

La forma *orm* apareix a més en alguns punts de l'Alt Ribag.: va registrar-lo JCoromines a Taüll (1953, i 1971), i a Betesa com a nom d'una partida (*Los Orms*), essent-hi usual *almudella* com a nom de l'arbre (infra); així mateix *orm* a Boí (1972), però *om* a Tavascan i Esterri (Cardós, 1934) i a Arcavell (Alt Urgell, 1936); *orm* reapareix a alguns punts de la Catalunya espanyola: a Villalobent, on hi ha endemés *el Camp dels Orms*, i a Lles (1935).

⁴⁰ En l'aspecte semàntic notem que segons Masclans (1981) hom diu *om negre* per a designar 'om' i *om de riu* per 'pollancre' a la regió dels Ports de Morella; efectivament, JCoromines va anotar, a la zona veïna, *om blanc* 'pollancre' a Almassora (Plana de Cast.) amb la nota addicional que hom hi confon entre *oms* i *xops*; Lab. (1840), que era del Maestrat, duu *om blanc* com a sinònim d'*alba*, és a dir 'poll blanc', i Sanelo (*l. c.*, p. 173) dóna *om blanc* «álamo blanco» i *om negre* «álamo negro, olmo»; recordem també *olm negre* que va usar MGadea en el citat passatge supra en referència a 'om'.

DERIV.: *Oma*, variant muntanyenca de l'om, de fulles grans, *Ulmus montana* (DFA.); *DAG*, el dóna de la Plana de V., Masclans (1981) el localitza a Berguedà (a base de Costa, *Flor. de Cat.*, 1864) i a Oix (Garrotxa), citant d'un treball d'O. de Bolòs. JCoromines va registrar *oma* [úimə] 'om' al Conflent al poble de Fontpedrosa, on hi ha a més el nom de lloc *kam da læx úmäs*; la variant *urma* a Èvol en el nom d'una partideta (*læx úrmäs*), 1959, on es troben de fet oms. En